

Väljavõte tööst

**TÕKESTUSRAJATISTE INVENTARISEERIMINE
VOOLUVEEKOGUDEL KALADE
RÄNDETINGIMUSTE PARANDAMISEKS
Hange II**

Koondaruanne (22.11.2013)

**Köide 3 - Tõkestusrajatiste mõju hinnang kalastikule ja
ettepanekud rändetingimuste parandamiseks**

Projektijuht: Meelis Viirma
Eesti Veeprojekt OÜ

Koostajad:

Eesti Veeprojekt OÜ
Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi AS
Inseneribüroo Urmas Nugin OÜ
Piiber Projekt OÜ
Projektbüroo Koda OÜ
Maves AS
Kobras AS
Merin OÜ
Ökokonsult OÜ

Tartu 2013

1 Läbipääsu vajalikkus

Hinnang kalade läbipääsu vajalikkuse kohta anti järgmise 5-pallilise skaala järgi:

- 1 – läbipääs vajalik, rändetee avamisel on väga oluline positiivne mõju kalastikule;
- 2 – läbipääs vajalik, rändetee avamisel on oluline positiivne mõju kalastikule;
- 3 – läbipääs vajalik, rändetee avamisel on väheoluline positiivne mõju kalastikule;
- 4 – läbipääs ei ole vajalik, rändetee avamisel on ebaoluline mõju kalastikule;
- 5 – läbipääs ei ole vajalik, rändetee avamisel mõju kalastikule puudub.

Kalade läbipääsu vajalikkuse hindamisel võeti arvesse:

- läbipääsu mõju siirdekaladele;
- läbipääsu mõju antud veekogu kalastiku seisundile;
- läbipääsu mõju teiste veekogude kalastiku seisundile;
- läbipääsu mõju Natura- ja kaitsealadel kaitstavatele kalaliikidele;
- tõkestatud veekogu suurust ja kalanduslikku tähtsust.

Hinnangu andmine läbipääsu vajalikkusele toimus etapiviisiliselt. Ülevaate hinnangu andmisest annab tabel 3.

Tabel 3. Kalade läbipääsu vajaduse hindamise skeem.

Läbipääsu mõju siirdekaladele	Läbipääsu mõju veekogu kalastikule	Läbipääsu mõju teiste veekogude kalastikule	Läbipääsu mõju Natura- ja kaitsealadel kaitstavatele kalaliikidele	Suuremad ja kalanduslikult olulisemad veekogud	Läbipääsu vajalikkus
Väga oluline				▶	1
Oluline	Väga oluline			▶	1
Oluline	Oluline	▶	Tugev positiivne mõju	▶	1
Oluline	Oluline			Jah	1
Oluline	Oluline			Ei	2
	Oluline	▶	Tugev positiivne mõju	▶	1
	Oluline	Oluline		Jah	1
	Oluline	Oluline		Ei	2
	Oluline	Väheoluline/Puudub		▶	2
	Väheoluline	Oluline		▶	2
	Väheoluline	Väheoluline/Puudub		Jah	3
	Väheoluline	Väheoluline/Puudub		Ei	4
	Puudub			▶	5

Hinnangu andmisel liiguti tabelis tulpasid pidi vasakult paremale ja ridasid pidi ülevalt alla.

Juhul kui läbipääsu mõju siirdekaladele hinnati väga oluliseks, siis hinnati läbipääsu vajadus hindega 1.

Juhul kui läbipääsu mõju siirdekaladele hinnati oluliseks ning mõju paisutatud veekogu kalastikule väga oluliseks, siis hinnati läbipääsu vajadus hindega 1.

Juhul kui läbipääsu mõju siirdekaladele ja paisutatud veekogu kalastikule hinnati oluliseks ning läbipääsul oli Natura või kaitsealadel kaitstavatele kalaliikidele tugev positiivne mõju, siis hinnati läbipääsu vajadus hindega 1.

Juhul kui läbipääsu mõju siirdekaladele ja paisutatud veekogu kalastikule hinnati oluliseks, siis suuremate ja/või kalanduslikult olulisemate veekogude puhul hinnati läbipääsu vajadus hindega 1, väiksemate ja kalanduslikult vähemoluliste veekogude puhul hindega 2.

Juhul kui läbipääsu mõju paisutatud veekogu kalastikule hinnati oluliseks ning läbipääsul oli Natura või kaitsealadel kaitstavatele kalaliikidele tugev positiivne mõju, siis hinnati läbipääsu vajadus hindega 1.

Juhul kui läbipääsu mõju paisutatud veekogu kalastikule hinnati oluliseks ning läbipääsu mõju teiste siseveekogude kalastikule hinnati samuti oluliseks, siis suuremate ja/või kalanduslikult olulisemate veekogude puhul hinnati läbipääsu vajadus hindega 1, väiksemate ja kalanduslikult vähemoluliste veekogude puhul hindega 2.

Juhul kui läbipääsu mõju paisutatud veekogu kalastikule hinnati oluliseks ning läbipääsu mõju teiste siseveekogude kalastikule hinnati väheoluliseks või puuduvaks, siis hinnati läbipääsu vajadus hindega 2.

Juhul kui läbipääsu mõju paisutatud veekogu kalastikule hinnati väheoluliseks ning läbipääsu mõju teiste siseveekogude kalastikule hinnati oluliseks, siis hinnati läbipääsu vajadus hindegaga 2.

Juhul kui läbipääsu mõju paisutatud veekogu kalastikule hinnati väheoluliseks ning läbipääsu mõju teiste siseveekogude kalastikule hinnati väheoluliseks või puuduvaks, siis suuremate ja/või kalastikuliselt olulisemate veekogude puhul hinnati läbipääsu vajadus hindegaga 3, väiksemate ja kalanduslikult vähemoluliste veekogude puhul hindegaga 4.

Juhul kui läbipääsul mõju paisutatud veekogu kalastikule elustikueksperdi hinnangul puudus, siis hinnati läbipääsu vajadus hindegaga 5.

Inventeeritud 919 paisu puhul hinnati kalade läbipääsu vajadus 101 (11%) juhul hindegaga 1, 221 (24%) juhul hindegaga 2, 24 (3%) juhul hindegaga 3, 151 (16%) juhul hindegaga 4 ja 422 (46%) juhul hindegaga 5.

2 Paisu ületatavus kaladele

Tõkestusrajatise kirjeldamisel andis elustiku ekspert hinnangu sellele, kas kalad on eeldatavasti võimelised tõkestusrajatist ületama või mitte. Hinnangu andmisel kasutati kolmeastmelist skaalat:

- kaladele ületamatu;
- kaladele raskesti ületatav;
- rändetõke puudub.

Kaladele ületamatuks loeti tõkestusrajatised, mida eeldatavasti kalad (sh hea ujumisvõimega liigid) regulaarselt ületada ei suuda. Kindlat ja ühest tõkestusrajatise paisutuskõrgust siinkohal määratleda ei saa. Väga palju sõltub tõkestusrajatise konstruktsiooni eripäradest ja sellest tulenevatest hüdraulilistest tingimustest paisu juures (näiteks kas paisu all on veesügavus piisav selleks, et kalad saaks sööstuks või hüppeks hoogu võtta, kas paisu on võimalik ületada astmeliselt jne). Samas sõltuvad hüdraulilised tingimused paisu juures väga oluliselt jõe vooluhulgast, seega on need ajas muutuvad. Väga oluliseks mõjuteguriks paisu ületamisel on paisu alaveetaseme muutused. Enamasti tõuseb paisu alaveetase suurvee aegadel oluliselt rohkem kui ülaveetase, mis tähendab kalade jaoks veetasemete vahe vähenemist paisul. Alaveetaseme tõus sõltub aga omakorda olulisel määral paisust allavoolu jääva jõelõigu morfoloogiast. Täpsete hinnangute andmiseks peaks tegelikult igat paisu uurima aastaringelt, jõe erinevate vooluhulkade tingimustes. Sageli ei pruugi aga ka ühe- või kaheaastased uuringud lõplikku tõde välja tuua. Antud töö raames iga paisu juures mitmeaastasi uuringuid läbi viia

polnud võimalik, seetõttu tuli eksperthinnang anda paisu inventeerimise päeva seisuga, võttes arvesse paisu paisutuskõrgust, selle konstruktsiooni eripärasid ning paisualuse jõelõigu morfoloogiat. Väga üldistatult võib öelda, et enamasti hinnati kaladele ületamatuks tõkestusrajatised, mille uuringute aegne paisutuskõrgus oli $\geq 0,8$ m.

Raskesti ületatavateks loeti tõkestusrajatised, mis hea ujumisvõimega kalaliikidele hinnati regulaarselt ületatavateks, kuid mis nõrgema ujumisvõimega kalaliikide jaoks olid kas ületamatud või ületatavad ebaregulaarselt, ainult soodsate tingimuste koosmõju korral. Nõrgema ujumisvõimega liikide hulka liigituvad põhiliselt sellised kalad, kes pole võimelised rändetõkete ületamisel hüppeid ning võimsaid sööste sooritama. Sellisteks liikideks on eelkõige oja- ja jõesilm, linask, latikas, nurg, koger, luts, vingerjas, hink, trulling, võldas. Neile liikidele on olulisteks rändetakistusteks juba 0,3 m kõrgused veeastmed. Kuid siingi tuleb arvestada hüdrauliliste tingimuste muutlikkusega ajas. Jõe kõrge veeseisu korral võivad paljud kuni 0,3 m kõrgused ja vahel ka oluliselt kõrgemad veeastmed, alavee poolt uputatud olla ning see tagab periooditi rändevõimaluse ka nõrgema ujumisvõimega liikidele.

Hinnang „rändetõke puudub“ anti siis, kui elustikuekspert oli veendunud, et kõik antud jõelõigud esinevad tüübiomased kalaliigid on võimelised regulaarselt antud tõkestusrajatist ületama ning tõkestusrajatis ei kujutanud endast kalastiku jaoks olulist liikumistakistust.

Inventeeritud 919 paisust hinnati 697 (76%) kaladele ületamatuteks, 129 (14%) raskesti ületatavateks ning 93 paisu (10%) puhul anti hinnanguks „rändetõke puudub“.

3 Tehniline teostatavus

Iga tõkestusrajatise puhul hinnati kalade läbipääsu tagamiseks väljapakutud lahenduse tehnilist teostatavust. Hinnang tehnilisele teostatavusele anti järgmise 4-pallilise skaala järgi:

- 1 – looduslikud ja maakasutuse tingimused kalade rändetee avamiseks on head;
- 2 – looduslikud ja maakasutuse tingimused kalade rändetee avamiseks on rahuldavad;
- 3 – looduslikud ja maakasutuse tingimused kalade rändetee avamiseks on keerulised;
- 4 – teostatav lahendus kalade rändetee avamiseks puudub (olukorras, kus pais ja paisjärv säilitatakse).

Hinnangu andmisel lähtuti järgmistest asjaoludest:

- veetasemete vahe paisu juures;

- maakasutus;
- looduslikud tingimused.

Veetasemete vahe

Kalade läbipääsu tehnilise teostatavuse keerukuse hindamisel on arvestatud peamiste mõjuritena veetasemete vahet ja piirkonna reljeefi (looduslikud tingimused) ning säilitamist vajavate ehitiste jms olemasolu paisu lähistel (maakasutuse tingimused). Mida suurem on üla- ja alavee tasemete vahe, seda keerukamaks on loetud tehniline teostatavus. Veetasemete vahe korral alla 1 m on tehnilised tingimused reeglina head, veetasemete vahe korral 1–3 m reeglina rahuldavad ning suurema veetasemete vahe korral tuleb lugeda rajamistingimused juba keerulisteks. Üle 5 m veetasemete vahe korral puudub reeglina võimalus kalade rändeteed rahuldaval moel avada. Arutluse alla võiks see tulla ainult tugeva ujumisvõimega siirdekalade rändetee avamiseks.

Maakasutus

Maakasutustingimuste puhul on peamisteks mõjutajateks olemasolevad ehitised. Peamiseks tehnilist teostatavust mõjutavaks ehitiste grupiks on endised vesiveskid ja nendega seotud kanalid, tugimüürid, veehaarded jms.

Teiseks suuremaks tehnilist teostatavust mõjutavaks ehitiste grupiks on maanteevõllad ja teetammid. Niisugusel juhul on tavaliselt üle liigveelaskme sild ja paisutamiseks kasutatav konstruktsioon on integreeritud silla sammaste ja vundamendiga üheks konstruktsiooniks. Harvad pole ka olukorrad, kus maanteevõll on rajatud endise vesiveski liigveelaskmele ning sild ja veskikompleksi rajatise moodustavad terviku. Vesiveski ja maanteevõlla olemasolu muudab reeglina tehnilise teostatavuse keerukamaks ja mõjutab tingimusi seda rohkem, mida kõrgem on teetamm ja mida lähemal jõeale paikneb veskihoone.

Vähemal määral mõjutavad tehnilist teostatavust kinnistute piirid, sest maakasutus kohas, kus olemasolevad ehitised ei takista kalapääsu rajamist, on võimalik lahendada lepingutega. Siiski võib töös märgitud tehnilise teostatavuse hinnang muutuda mõne objekti juures keerukuse suurenemise suunas kui tegeliku projekteerimise ja lepinguläbirääkimiste käigus ei saavutata omanike vahel mõistlikke lahendusi võimaldavaid kokkuleppeid.

Looduslikud tingimused

Peamiste looduslike tingimustena tehnilise teostatavuse hinnangu andmisel on arvesse võetud veekogu kallaste kuju ja lähiümbruse reljeef ning valgala suurus. Mida laugemate ja madalamate kallastega on veekogu paisu ümbruses, seda soodsamad on tingimused tehniliste lahenduste rakendamiseks. Mida kõrgemad ja järsemad on kaldad, seda keerulisemad on tingimused. Reeglina on veetasemete vahe otseselt seotud reljeefi kujuga, st madala paisu puhul on ka ümbritsev reljeef üldjuhul lauge. Loodusliku tingimusena on arvesse võetud ka valgala suurus ja ehitiste abil saavutatud olemasolev veekasutus, mis peamiselt toimub endistest veskitest ümberehitatud hüdroelektrijaamades. Olemasolev veekasutus muudab tehnilise teostatavuse reeglina keerukamaks, sest väljaspool suurveeaega tekib konkurents vee kasutamises (vee hulk kalapääsus versus vee hulk hüdroelektrijaamas). Mida väiksem on valgala ja mida suurem on veetasemete vahe, seda keerukamad on reeglina tehnilised tingimused rändetee avamiseks.

Mida suurem on veetasemete vahe ja mida rohkem piiravad läbipääsu rajamist teised ehitised ja veekasutus, seda keerukamaks (ja ka kallimaks) kujuneb lahenduse realiseerimine. Veetasemete vahe 4–5 m, kõrged ja järsud jõekaldad koos kaasnevate ehitiste ja töötava hüdroelektrijaamaga võib olla olnud põhjuseks konstateerida kalade läbipääsuks teostatava tehnilise lahenduse puudumist (vähemalt kuni senisel kujul toimiva veekasutuse ja paisutamise lõpetamiseni).

4 Koondhinnang

Koondhinnang kalade läbipääsu vajalikkuse kohta anti järgmise 5-pallilise skaala alusel:

- 1 – Rändetee avamise tähtsus on esmajärguline;
- 2 – Rändetee avamise tähtsus on teisejärguline (eelistada tuleb investeeringuid kalade läbipääsu tagamiseks esmajärgulise tähtsusega objektidel);
- 3 – Rändetee avamise tähtsus on kolmandajärguline (investeeringute nõudmine omanikelt või nende tegemise riiklik toetamine enne I ja II järgulise tähtsusega objektidel kalade läbipääsu tagamist ei ole otstarbekas). Nende objektide juures rändetee avamine tuleb uuesti läbi kaaluda komplekselt enne ülejäämise veemajandusperioodi (2021–2026) algust;
- 4 – Rändetingimuste parandamine pole vajalik;
- 5 – Rändetingimuste parandamine pole võimalik või ei oma mõtet olukorras, kus pais ja paisjärv säilivad konkreetses kohas või ei oma rändetingimuste parandamine antud kohast mõtet olukorras, kus säilivad teised jõge või jõelõiku oluliselt mõjutavad paisud.

Koondhinnangu andmisel kalade rändetingimuste parandamise vajalikkuse kohta võeti arvesse:

- kalade läbipääsu vajalikkus;
- konkreetse tõkestusrajatise ületatavus kaladele (sh jõesilmule Natura aladel);
- rändetingimuste parandamiseks pakutud lahenduse tehniline teostatavus;
- teiste antud veekogul asuvate tõkestusrajatiste mõju kalastikule.

Koondhinnangu andmine toimus etapiviisiliselt. Ülevaate hinnangu andmisest annab tabel 4.

Peamiseks mõjutajaks koondhinnangu andmisel oli läbipääsu vajalikkus. Kui kalade läbipääsuks vajadus puudus (hinnang 5) või pigem puudus (hinnang 4), siis vajadus tegevusteks puudus ning koondhinnanguks oli 4.

Juhul kui läbipääsu vajadus oli hinnatud 1, 2 või 3-ga, siis vaadeldi edasi rändetõkke ületatavust.

Tabel 4. Koondhinnangu andmise skeem (hinnangu andmisel liiguti tabelis tulpasid pidi vasakult paremale ja ridasid pidi ülevalt alla).

Läbipääsu vajalikkus	Rändetõkke ületatavus			Natura ala, jõesilm (tugev pos.mõju)	Tehniline teostatavus	Läbipääsu nõue seaduses	Koondhinnang	Erandid	
	Ületatav	Raskesti ületatav	Ületamatu						
5							4		
4							4		
1, 2, 3	Jah						4		
1,2,3	→	Jah	→	Ei	1, 2, 3	→	3		
1	→	Jah	→	Jah	1, 2, 3	→	1	Paisu-kaskaadid	
2	→	Jah	→	Jah	1, 2, 3	→	2		
1			→	Jah	→	1, 2	→		1
1			→	Jah	→	3	→		2
2			→	Jah	→	1, 2	→		2
2			→	Jah	→	3	Ei		3
2			→	Jah	→	3	Jah		2
3			→	Jah	→	1, 2, 3	Ei		3
3			→	Jah	→	1, 2, 3	Jah		2
1, 2, 3			→	Jah	→	4	→		5

Kui rändetõke oli kaladele ületatav, siis tegevusteks vajadus puudus ning koondhinnanguks oli 4.

Kui rändetõke oli kaladele raskesti ületatav, siis oli koondhinnanguks üldjuhul 3. Erandiks olid seejuures vaid juhud, kui raskesti ületatav rändetõke asus Natura- või kaitsealal, mille kaitse-eesmärkide hulgas oli nimetatud jõesilmu kaitse ning läbipääsul oli jõesilmu jaoks tugev positiivne mõju. (Jõesilmu võime rändetakistusi ületada on väga piiratud, enamik raskelt ületatavateks hinnatud paisuvarasid on jõesilmule ületamatud. Rändetakistuste säilimisel pole Natura- ja kaitsealade kaitse-eesmärkide saavutamine jõesilmu kudejõgedes võimalik).

Raskesti ületatavate tõkestusrajatiste puhul loeti rändetee lõhelastele kui hea ujumisvõimega liikidele avatuks ning rändetingimuste parandamist nende objektide juures ei peetud lõhelaste seisundi parandamiseks vajalikuks sõltumata sellest, kas antud tõkestusrajatis asus kaitstaval lõhelaste jõelõigul või mitte.

Kui rändetõke oli hinnatud kaladele ületamatuks, siis lähtuti koondhinnangu andmisel läbipääsu vajalikkusest, rändetingimuste parandamiseks kavandatud lahenduse tehnilisest teostatavusest ning seadusest tulenevatest nõuetest läbipääsu tagamiseks (lõhelaste elupaigana kaitstavad jõeosad). Arvesse võeti ka teiste antud veekogul asuvate tõkestusrajatiste mõju.

Juhul kui läbipääsu vajaduseks oli hinnang 1 ning tehniliseks teostatavuseks hinnangud 1 või 2, siis oli koondhinnanguks 1.

Juhul kui läbipääsu vajaduseks oli hinnang 1 ning tehniliseks teostatavuseks hinnang 3, siis oli koondhinnanguks 2. Erandiks oli Kiidjärve pais Ahja jõel, kus vajadus tegevusteks kalade läbipääsu tagamiseks sõltub valitud lahendusest allavoolu asuva Saesaare paisu juures).

Juhul kui läbipääsu vajaduseks oli hinnang 2 ning tehniliseks teostatavuseks hinnangud 1 või 2, siis oli koondhinnanguks üldjuhul 2. Erandiks olid üksikud paisud paisude kaskaadides, näiteks Väikese Emajõe ülemjooksul ning Uueveski ojal – kui kaskaadis mõne paisu puhul tehniliselt teostatav lahendus puudub, siis ei pruugi olla mõttekas ka vahetult alla- ja ülesvoolu jäävate paisude juures kalade rändetee avamine.

Juhul kui läbipääsu vajaduseks oli hinnang 2 ning tehniliseks teostatavuseks hinnang 3, siis lõhelaste elupaigana kaitstaval jõelõigul asuvate paisude puhul oli koondhinnanguks 2, teiste paisude puhul 3. Erandiks olid üksikud paisud paisude kaskaadides. Näiteks paisude kaskaad Loodi ojal, kus mõne kaskaadis oleva paisu säilimise korral puudub mõte kalade rändetee avamiseks teiste paisude juures.

Juhul kui kalade läbipääsu vajaduseks oli hinnang 3 ning tehniliseks teostatavuseks hinnangud 1, 2 või 3, siis oli lõhelaste elupaigana kaitstaval jõelõigul asuvate paisude puhul koondhinnanguks 2, teiste paisude puhul 3.

Kui kalade läbipääsu vajaduseks oli hinnang 1, 2 või 3 ning rändetingimuste parandamiseks tehniliselt teostatav lahendus paisu ja paisjärve säilimisel puudus (hinnang 4), siis oli koondhinnanguks 5. Kui efektiivselt töötavat kalapääsu rajada võimalik pole, siis seda teha ka ei saa. Neil juhtudel saab teha ainult põhimõttelise otsuse, kas tahame säilitada paisu või anda võimaluse kaladele.

Inventeeritud 919 paisu puhul oli 31 (3%) juhul koondhinnanguks 1, 76 (8%) juhul 2, 136 (15%) juhul 3, 638 (70%) juhul 4 ning 38 (4%) juhul 5.

Rändetee avamise nõue tuleneb seadusest

Kalade läbipääsu tagamise nõude sätestab Veeseadus.

Veeseadus § § 174 lg 3:

Looduskaitseaduse § 51 lõike 2 alusel lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana määratud veekogule või selle lõigule ehitatud paisul peab paisu omanik või valdaja tagama kalade läbipääsu nii paisust üles- kui ka allavoolu.

Käesoleva töö raames analüüsiti kalade läbipääsu vajalikkust ka nende paisude puhul, kus kalade läbipääsu tagamise nõue tulenes seadusest. Üldjuhul näitas analüüs, et kalade läbipääsu tagamise nõue on põhjendatud. Mõnel juhul oli aga kaladel läbipääs juba kas tagatud („rändetõke puudus“) või osaliselt tagatud (tõkestusrajatis „raskesti ületatav“). Üksikutel juhtudel jõuti aga projekti käigus arusaamisele, et kalade läbipääsu tagamine pole kas vajalik,

pole paisu säilimise korral mõistlike kulutustega ning efektiivselt teostatav või puudub paisu(de) säilimisel rändetee avamisel mõte.

5 Üldised märkused tabeli „Tõkestusraajatiste mõju hinnang kalastikule ja lahendused olukorra parandamiseks“ juurde

Tabelit kasutades ei tohiks segi ajada kahte põhimõtteliselt erinevat hinnangut:

- 1) Läbipääsu vajalikkus
- 2) Koondhinnang

Läbipääsu vajalikkus on põhimõtteline hinnang sellele, kas ja kui võrd on vajalik kalade läbipääsu tagamine antud jõelõigis. Selle hinnangu puhul ei arvestata, kas pais on kaladele hetkel ületamatu, raskesti ületatav või rändetõke puudub, kas ja kui suur on paisjärv. Samuti ei oma tähtsust, mil moel on läbipääsu võimalik tagada, kas läbipääsu tagamine on tehniliselt keeruline või lihtne või kas üldse teostatav.

Koondhinnang võtab arvesse läbipääsu vajalikkuse ning arvestab paisu praegust ületatavust kaladele, samuti seda, kas läbipääsu tagamiseks kavandatav lahendus on tehniliselt lihtsalt või keeruliselt teostatav või kas piisavalt efektiivne lahendus on üldse teostatav. Koondhinnangu järgi on paisud, kus kalade läbipääsu tagamine on vajalik (läbipääsu vajadus 1, 2 või 3) jaotatud kolme kategooriasse selliselt, et eelistatud oleksid kalastiku seisukohalt kõige tähtsamad ning kõige suuremat positiivset efekti andvad objektid. Väiksema positiivse efektiga ja keerulisemad (=kallimad) lahendused on hinnatud teise- või kolmandajärgulisteks. Kolmandajärgulise tähtsusega objekti puhul ei tohi teha järeldust, et kalade läbipääs pole vajalik. Tegemist on kolmandajärgulise tähtsusega objektidega, mille juures kalade rändetee avamine ei tohiks ära võtta vajalikke investeeringuid esma- ja teisejärgulise tähtsusega objektidelt. Arvestades praktikat, et reeglina toimuvad ehitustööd kalade rändeteede avamiseks riikliku kaasfinantseerimisega, siis tuleb esmajärjekorras toetada rändeteede avamist koondhinnanguga 1 ja 2 objektide juures. Kuna rändetee avamisel on kolmandajärguliste objektide juures väheoluline positiivne mõju kalastikule, siis investeeringute nõudmine omanikelt või nende tegemise riiklik toetamine enne I ja II järgulise tähtsusega objektidel kalade läbipääsu tagamist ei ole otstarbekas.

NB! Koondhinnangut ei saa võrdsustada hinnanguga kalade läbipääsu tagamise vajalikkuse kohta.